

دستورالعمل حدود مسئولیت سپاه سوم عراق

در تاریخ ۱۳۵۹/۹/۲۸

گزیده اسناد عملیات طریق القدس، جلد ۷، سند شماره ۰۰۵۷۴۵، مورخ ۶۰/۹/۲۳

آرشیو مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ

اشاره

متنی که در زیر می آید تجزیه و تحلیلی است که سرهنگ ستاد، عبدالامیر عبیس الصباح درباره دستورالعمل تاکتیکی حدود مسئولیت سپاه سوم عراق انجام داده است و در تاریخ ۶۰/۹/۱۹ در منطقه بستان به دست رزمندگان اسلام افتاده است.

موضوع: بحث و گفت و گو درباره دستورالعمل تاکتیکی در حدود مسئولیت سپاه سوم

هدف: رسیدن به نتیجه مفید در هر منطقه از مناطق یگان های سپاه سوم برای رویارویی با دشمن و تأمین پیروزی در صورت ادامه جنگ است.

منطقه آبادان (شکر ۳ زرهی)

الف) فعالیت دشمن در این منطقه به شرح زیر است:

- ۱) حملات خود را با افراد پیاده پشتیبانی شده به وسیله تانک ها و آتشبار توپخانه به صورت محدود انجام می دهد.
- ۲) به منظور حفاظت آبادان و پرداختن به گشت زنی برای محدود ساختن عملیات نیروهای ما به نیروی پاسداران متکی است.
- ۳) ساحل شرقی کارون را در اختیار دارد و موضع دفاعی را در آن تقویت می کند.
- ۴) سعی می کند راه های ارتباطی را از طریق بهمین شیر و راه ساحلی ادامه و گسترش دهد.
- ۵) می کوشد دو پایگاه نظامی شماره ۱ و ۲ ما را به عقب نشینی وارداد تا بتواند شهر آبادان را از محاصره نجات دهد.

۶) گلوله باران به وسیله توپخانه را ادامه می دهد.

ب) عملیات یگان های ما در این منطقه به شرح زیر است:

- ۱) به کار بردن تانک ها در مواضع ثابت و در نتیجه کاهش روحیه و کارایی افراد آنها.
- ۲) تظاهر به دفاع تعرضی به وسیله یگان های زرهی
- ۳) تحکیم مواضع دفاعی و نگه داشتن آنها با هدف ترساندن، زمین گیر کردن و انهدام یگان های مهاجم دشمن.
- ج) خلاصه نتایج به دست آمده در خلال عملیات یگان های خودی و دشمن به شرح زیر است:

۱) ادامه دفاع در این منطقه به صورت نقاط مستحکم (دژهای مستحکم) به طوری که نیروهای هر نقطه شامل یک گروهان پیاده، یک گروه ضد تانک و یک دسته تانک از نوع تی ۵۴ برای افزایش روحیه سربازان و ایجاد مواضع مستحکم (روش دژهای مستحکم اسرائیل در دفاع)، که فاصله بین نقطه ای تا نقطه دیگر از هشتصد متر تجاوز نکند و فواصل موجود با مین گذاری و گشت زنی و سلاح های ضد تانک تأمین شوند.

۲) حالت دفاعی گرفتن به طوری که فاصله بین دو نقطه دفاعی به کشتارگاهی برای دشمن تبدیل شود و نیروهای ما بتوانند طبق نقشه قبلی، با یک ضد حمله نیروهای دشمن را از پای درآورند.

۳) استقرار گروه رزمی از یگان های تانک تی ۶۲ برای انهدام دشمن به طوری که نیروهای خودی از آتش خمپاره و تیر مستقیم دشمن در امان باشند. هم چنین لازم است که برای

زیادی که ارزش عملیاتی برای ما ندارند، گسترده شده‌اند.

ج) نتیجه

باید با روش‌های دفاعی متحرک (جابه‌جایی)، یک موضع دفاعی تشکیل شود؛ زیرا، زمین اجازه انجام این روش را به ما می‌دهد. برای نمونه، چنانچه پیش از این، روش مزبور به کار گرفته می‌شد، در جنگ مورخ.../.../... می‌توانستیم نیروهای ایرانی را به طور کامل محاصره کنیم و سپس، مناطق جدیدی را به تصرف خود درآوریم تا بدین ترتیب، بتوانیم جنگ را ادامه دهیم.

تشکیل مواضع دفاعی می‌تواند به ترتیب زیر صورت

گیرد:

۱) گروه رزمی پیاده مکانیزه تقویت شود و با یک گردان تانک یگان‌های نیروهای ایرانی در جنوب اهواز را سد کنند و ساحل غربی کارون را نیز بپوشانند؛ زیرا، این منطقه برای نیروهای ایرانی از موقعیت خاصی برخوردار است و احتمال عبور آنها از آن نیز وجود دارد.

۲) گروه رزمی مکانیزه با یک گردان تانک از هویزه تا جعفر تقویت شود.

۳) گروه رزمی به عنوان نیروی پوششی در شمال کرخه کور که وظیفه آن مشابه وظیفه تیپ ۴۳ است، مستقر شود.

۴) منطقه محصور بین کرخه کور و جعفر منطقه نبرد با دشمن تعیین شود.

۵) گردان شناسایی برای مراقبت دائم از خطوط اول جبهه تشکیل شود.

۶) دو گروه رزمی (دو تیپ) زرهی که وظیفه آنها انجام عملیات پاتک علیه نیروهای ایرانی باشد در شرق و غرب جعفر مستقر شوند.

۷) از کرخه کور به منزله مانع در دو جهت شرق و غرب نیروی درگیر استفاده و میدان‌های مین برای جلوگیری از پیشروی ایرانی‌ها ایجاد شود.

۸) نیروی هوایی و هوانیروز برای وارد کردن ضربه نهایی از آمادگی لازم برخوردار باشند.

نتایج به دست آمده عبارت خواهد بود از:

۱) یگان‌ها و کفایت رزمی زیاد خواهد شد.

۲) قدرت نظامی نیروهای ایرانی از بین خواهد رفت.

۳) در صورت طولانی شدن جنگ باید نیروهای آماده داشته باشیم.

۴) یگان‌های ما باید از آتش توپخانه نیروهای ایرانی، که بر روحیه پرسنل اثر دارد، دور نگه داشته شوند.

محاصره آبادان با سرعت هر چه بیشتر به یک رشته عملیات تعرضی نیز اقدام شود، در غیر این صورت دفاع یگان‌های ما ثمری نخواهد داشت.

۴) داشتن نیروی مناسب در غرب کارون برای آن که از عبور نیروهای دشمن از رودخانه جلوگیری و با تهاجم آنان مقابله کند.

۴) لازم است سیستم مراقبتی مناسب همراه با وسائل هشدار دهنده در منطقه ایجاد شود.

۵) باید پس از بررسی منطقه زمینی و هدف‌های دشمن، موضع دفاعی تشکیل شود.

منطقه اهواز

الف) فعالیت‌ها و حرکات نیروهای ایرانی در منطقه اهواز

۱) وجود جبهه وسیع و موانع طبیعی مانند درخت‌ها، کانال‌ها و روستاها و سایر موانع دیگر که به عملیات دشمن کمک می‌کنند.

به اعتقاد من، دشمن نمی‌تواند در عملیات آفندی روز ۵۹/۹/۱۴ به عمق منطقه لشکر ۵ و ۱ وارد شود؛ زیرا، زمین برای مواضع دفاعی مساعد نیست و دشمن قصد این عمل را ندارد؛ زیرا، یگان دفاعی برای گرفتن این منطقه در اختیار ندارد.

۲) دشمن در عملیات، بیشتر به نیرو و افراد پیاده مجهز به تفنگ ۱۰۶ میلیمتری ضد تانک توجه می‌کند.

۳) نیروهای آنها می‌کوشند نقاط حساس، مانند حمیدیه، جاده حمیدیه - سوسنگرد و جاده حمیدیه، اهواز را حفظ کنند.

ب) وضعیت نیروهای ما در منطقه اهواز

۱) به کار گرفتن یگان‌های زرهی و استفاده از روش دفاعی و موضعی در جبهه‌های گسترده و وسیع.

۲) موضع دفاعی لشکر ۹ که در حال حاضر گروه رزمی تیپ ۴۳ در آن مستقر شده است و قسمت جلوی شمال کرخه کور می‌باشد.

۳) در حال حاضر، مواضع دفاعی لشکر ۵ مشخص نیست. البته، بیش از این در جنوب اهواز بوده است، اما بعد از عقب‌نشینی تیپ ۸ لشکر ۳ مکانیزه به علت وجود آب گرفتگی منطقه این نوع دفاع برای ما اهمیتی ندارد.

به عقیده یگان‌های ما، نیروهای خودی در زمین‌های

(۵) یگان‌ها برای انجام عملیات آزاد خواهند بود.
 (۶) تأمین طول خطوط برای بکارگرفتن یگان‌های زرهی.
 (۷) اگر نیروهای ایرانی حمله نکنند این امکان وجود خواهد داشت که یک گروه رزمی به منزله نیروی پوششی و احتیاط تشکیل دهیم و از آن برای هجوم به نیروهای دشمن نیز استفاده کنیم که پس از زدن ضربه کاری به یگان خود مراجعه کند.
 (۸) حاشیه غربی رودخانه کارون را تأمین و از عبور نیروی‌های ایرانی جلوگیری کنیم؛ زیرا اگر آنها موفق شوند از رودخانه عبور کنند بر نیروهای ما در خرمشهر - آبادان تأثیر زیادی خواهد گذاشت.

منطقه دزفول (لشکر ۱ و ۱۰)

الف) این منطقه به شرح زیر بیان می‌شود:

(۱) جبهه‌های وسیع؛
 (۲) وسعت مناطق اشغالی؛
 (۳) نبود پشتیبانی بین دو لشکر مزبور با یگان‌های ابن الوهید؛ و
 (۴) وجود رودخانه کرخه و زمین‌های ماسه‌ای وسیع که برای توپخانه این فرصت را فراهم آورد تا دشمن را در منطقه عملیاتی منتخب نابود کند.

ب) لازم است خطوط دفاعی را در محور مزبور به شرح زیر تشکیل دهیم:

(۱) لشکر ۱۰ باید با تیپ پیاده مکانیزه تقویت شده خود با پاتک در قسمت جلوی تپه به دفاع پردازد؛ زیرا، می‌تواند با داشتن زمین‌های مساعد حملات دشمن را از سمت چپ دفع و نابود کند تا بدین ترتیب، شهر دزفول هم چنان زیر آتش توپخانه باقی بماند.
 (۲) یک تیپ پیاده مکانیزه تقویت شده در منطقه رادار چنانچه داشتن دو نیروی احتیاط زرهی با استعداد یک تیپ زرهی در فکه و چم سری.

(۳) قرار دادن گروه رزمی تیپ پیاده مکانیزه در گردنه‌ها و منطقه رادار به طوری که در برابر هجوم دشمن آسیب‌پذیر نباشند و بتوانند به خوبی دفاع کنند.
 (۴) باید در این جا به دفاع پردازیم تا بتوانیم یک تیپ زرهی را آزاد و به عنوان نیروی احتیاط سپاه ۳ در منطقه پل غزیه مستقر کنیم.
 (۵) لازم است یک سیستم

مسئولیت خود دست یابند؛
 (ب) دور نگه داشتن یگان‌های زرهی از برد توپخانه و
 کمین‌ها و گشتی‌ها که در روحیه یگان‌ها اثر گذاشته است؛
 (ج) داشتن ابتکار عمل و به ثمر رساندن مانور عملیاتی؛
 (د) تأمین اصول اصلی جنگ؛
 (ذ) سهولت بازسازی و نگهداری یگان‌ها؛
 (ص) دادن وقت کافی به فرماندهان برای اندیشیدن؛
 (ض) امکان فرستادن یگان‌هایی به منطقه سپاه ۲ هنگام
 تهدید این منطقه؛
 (ط) صرفه جویی در به کار بردن نیروها؛
 (ظ) آماده کردن اسباب و وسایل در صورت ادامه جنگ؛
 (و) متلاشی کردن قدرت جنگی دشمن و تأثیر گذاشتن روی
 وسایل آن؛
 (ه) فراهم شدن وقت و محل برای آموزش پرسنل یگان‌های
 عقبی؛ و
 (ی) آموزش کلی برای تمامی یگان‌ها به طوری که بتوانند در
 جنگ جدید، با دشمن وارد شوند.

احتمال فعالیت نیروهای ایرانی در حال حاضر

اگر وضع بدین منوال ادامه یابد، احتمال می‌رود که دشمن
 به تعرض محدود یا گسترده در منطقه سپاه ۲ اقدام کند:
 (الف) وارد آوردن فشار به منطقه شماره ۱ و ۲ یگان‌های ما
 برای عبور از کارون به سمت منطقه لشکر ۵ با هدف
 محاصره یگان‌ها و قطع ارتباط آنها با یگان‌های دیگر.
 (ب) احتمال تعرض گسترده دشمن در منطقه اهواز به شرح
 زیر است:
 فشار آوردن بر نیروها از محور اهواز سوسنگرد
 به صورت فریبنده و عبور دادن یگان‌های اصلی از کارون
 برای محاصره یا ضربه زدن به یگان‌های عقبی لشکر ۵ و ۹
 یا اقدام به یک حمله فریبنده به جبهه لشکر ۵ و ۹ برای وارد
 آوردن ضربه اصلی به یگان‌های مستقر در فکه و تیپ ابن
 الوهید و محاصره لشکر ۱ و ۱۰ به منظور به دست آوردن
 پیروزی سیاسی؛ البته، این امر در صورتی امکان‌پذیر است
 که نیروی تعرضی دیگری نیز که منطقه سپاه ۲ را تهدید کند،
 در اختیار داشته باشد.

سرهنگ ستاد عبدالامیر عبیب الصباح

هشدار دهنده سریع در پاسگاه‌های مرزی برقرار کنیم و دو
 یگان گشتی شناسایی مربوط به لشکر ۱ و ۲۰ در اختیار داشته
 باشیم.
 (۶) با تشکیل این نوع دفاع در مناطق محصور بین چنانه و
 فکه و کوه میشداغ به عنوان زمین عملیاتی، نیروهای ایرانی
 هنگامی که قصد عبور از کرخه را دارند نابود کنیم.
 (۷) هم‌چنین، باید منطقه بین رادار و امام ناعر به عنوان زمین
 عملیاتی برای نابودی نیروهای ایرانی هنگام تعرضشان به
 یگان‌های لشکر ۱۰ مورد استفاده قرار گیرد.
 (۸) لازم است به پشتیبانی هوایی و هوانیروز برای نابودی
 دشمن در این منطقه تکیه شود.

راه‌کار ارائه شده در منطقه مرزی تا محدوده عملیاتی سپاه دوم
 (الف) تقویت پاسگاه‌های مرزی به صورت یک دژ مستحکم
 به طوری که پدافند بتواند هنگام تهدید تا رسیدن نیروی
 احتیاط مقاومت کند.
 (ب) در پاسگاه‌ها، سیستم مخابراتی و هشدار دهنده برقرار
 شود.
 (ج) داشتن نیروی احتیاط به استعداد یک گروه رزمی و یک
 گروه تانک در کمیت و شیخ سعد و علی غربی.

فرماندهی و نظارت

اگر تصمیمات دفاعی مزبور به کار گرفته شوند به فرماندهی
 زیر نیاز داریم:
 (الف) یک فرماندهی کل برای دو منطقه عملیاتی جنوبی و
 غربی (تا در محدوده سپاه کنونی) که پایگاه الناصری و
 الشعیبه و پایگاه کوت که هنگام نیاز از آن استفاده می‌کنیم،
 تحت امر آن قرار گیرد.
 (ب) با این فرماندهی سه قرارگاه در سطح لشکر ارتباط یابند:
 (۱) فرماندهی منطقه بصره که مسئولیت آبادان و خرمشهر را
 برعهده دارد.
 (۲) فرماندهی منطقه اهواز که در مسئولیت لشکر ۱ و ۱۰ و
 تیپ ۹ ابن الوهید قرار می‌گیرد.

نتیجه

بعد از مطالعه دقیق وضع کلی نیروهای سپاه و هدف‌های
 نیروهای ایرانی، ممکن است نتایج زیر بدست آید.
 (الف) داشتن یگان‌های زرهی که می‌توانند به پیروزی سریع
 و صددرصد در جنگ گسترده یا محدود در مناطق تحت